

ՅԵ. ՄԻՍԱԶՆԱՎ

ԵԿՏԻՎԻՍՏԿԱՆԵՐ

ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎ ՊԻՅԵՍ

— ՅԵՐԵՎ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՄԲ —

Ռուսերենից ազատ փոխազգրույալն
Մ. ԱՅ. ԳՐԱՅՈՒՆՆՈՒ (Փալանգ. Մկ))

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԿՈՈՊԻ

1929

ՅԵՐԵՎԱՆ

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

1911

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

1911

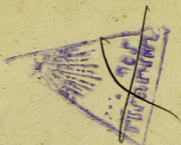
THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

57

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

1911

ՅԵ. ՄԻԽԱՅԼՈՎ

ԸԿՏԻՎԻՍՏԿԱՆԵՐ

ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎ ՊԻՅԵՍ
— ՅԵՐԵՎ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՄԲ —

Թուսերեմից ազատ փոխադրւելու
Մ. ԱՍԿՐԱՏՈՒՆՈՒ (Փալանգ. Մկ)

17279
A ^{II} 39220

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԿՈՈՊԻ

1929

ՅԵՐԵՎԱՆ

ՀԱՅՊՈԼԻԳՐԱՅԻ I ՏՊԱՐԱՆ
ՊԱՏՎԵՐ № 2165
ԳՐԱՌԵՊԳԼԽՎԱՐ № 1750Ը.
ՏԻՐԱԺ 1000

1. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ.—Կոշկակար 35 տարեկան
 2. ՍՈՆՅԱ.—Նրա կինը 25 տար.
 3. ԺԵՆՅԱ.—Կոնսուլտացիայի աշխատակից 20 տ.
 4. ԴԱՅԱԿ (Ալմաստ).—Կոնսուլտ. դայակ 35 տ.
Խիստ գեր և հաղթանդամ. այրի.
 5. ՆԻՆԱ ՊԵՏՐՈՎՆԱ.—Բժշկուհի, կոնսուլտացիայի վարիչ.
 6. ՈՒՀԱՆ.—40 տարեկան.
 7. ՖԱԼՁԻ.—Պառավ վիուկ.
 8. ԴԱԼԼԱՔ.—40 տարեկան.
 9. ՏԵՐՏԵՐ.—
 10. ՅԵՐԵՔ ԿԻՆ.—Համախորդներ.
 11. ՄՈՒԶԻԿ,—(յերբե չկա՝ սագանդար):
-

UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 551

LECTURE 1

MECHANICS

1.1 Kinematics

1.2 Dynamics

1.3 Energy

1.4 Momentum

1.5 Angular Momentum

1.6 Oscillations

1.7 Waves

1.8 Relativity

1.9 Quantum Mechanics

1.10 Electromagnetism

1.11 Optics

1.12 Modern Physics

1.13 Statistical Mechanics

1.14 Thermodynamics

1.15 Fluids

1.16 Solids

1.17 Astrophysics

1.18 Cosmology

1.19 Particle Physics

1.20 Nuclear Physics

ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Բեմը ներկայացնում է կոշկակարի ննջարանը, ուր միաժամանակ և տեղավորված է արհեստանոցը: Յերկու մետրաչափ բարձրությամբ վարագույրը բեմի լայնությամբ բաժանում է բնակարանն արհեստանոցից. վերջինիս համար հատկացված է քիչ մասը, իսկ բնակարանին՝ գրեթե յերեք անգամ ավելի: Դրսի հաղորդակցության դուռը բացվում է արհեստանոցի մեջ, իսկ արհեստանոցից բնակարանը մտնում են վարագույրի մեջտեղից թողած դռնով: Բնակարանի մեջ փողոցի վրա բացվում է մի մեծ լուսամուտ, կահավորված է մի մահակալով, դրված պատի տակ. նրա առջև յերկաթե մի որորոց, դեպի լուսամուտը, կողքին մի սեղան, մի յերկու աթոռ և մի փայտե հասարակ պահարան, անկյունում: Արհեստանոցում պատի տակ դրված է դազգահը, կողքին մի յերկու տաբուրետներ, վրան գործիքներ, կաղապարներ և այլն:

ՏԵՍԻԼ 1-ԻՆ

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ՅԵՎ ՍՈՆՅԱ

(Վարագույրը բարձրանալիս, ուստա Համբարձումը նստած դազգահի առաջ, կոշիկի տակերն է մեխում, իսկ Սոնիչկան կռացած է յերեսի որորոցի վրա):

ՍՈՆԻՉԿԱ.—(Գուրգուրում է բարուրին) Ամա՞ն, Ժորժիկ ջան, քաղցր ջան... ինչպե՞ս տանջվում է, ինչպե՞ս հիվանդ ե. (ծածկում է յերեսը թանգիֆով, ապա Համբարձումին) Համբի՛կ, արի յերե-

խուն որորի, յես գնամ մի վոտք ջուր բերեմ, մեկ
եւ են շորերը պետք ե ութոյեմ:

ՀԱՄԲ.—Սպասիր ես դահրումարները պրծնեմ ե':

ՍՈՆ.—Դե շուտ արա', յես ժամանակ չունեմ:

ՀԱՄԲ.—Հիմի քո՞ւ դործն ա վուազ, թե իմը... Լավա'
ելի', համ սապոթնիկություն արա, համ ել երե-
խա որորի: Եսպես վոր գնա, շարաթը մի ջուխա
բան չեմ կարա կարիլ:

ՍՈՆ.—Դե հիմի յես մեղավոր ե՞մ. շատ եմ ուրախ, վոր
ես կրակը գլխիս ա ընկե'լ: Բա ի՞նչպես անենք:

ՀԱՄԲ.—(Տրոնջարով վեր ե կենում, մտնում ննջարա-
նը, նստում ե մահնակալի վրա, վոտքով սկսում
ե որորել, ձեռքերով ել պապիրոս փաթաթել:
Սոնյան արհեստանոցից կուժը դնում ե ուսին, գը-
նում ե, Համբոն վառում ե պապիրոսը, ծխում,
միաժամանակ քուրփերեն շիֆյաստա յե փոռում.
ընդհատելով յերգը, կռանում բարուրի վրա, հետ
ե տանում քանգիֆը) Յանի սա խսան պրտի դառ-
նա՞. նոր ծնվելիս շատ ժիր եր, ջանլ'մ, կասես
քյահլան ըլներ, հիմի հիվանդ մեռնում ա', հենց
ենա', վոր շունչն ա դուրս գալի: Սա ապրողը չի,
բայց, դե ինչ արած, ծնողական պարտականու-
թյուն ա', քանի ձեռումս ուժ կա, պետք ա բժըշ-
կել տամ, ամմա ես քյոփողլու կնիկն ինձ խանգա-
րում ա. երկսիս ջուրը մի առվով չի գնում ելի':
Են ինչ նա յա', ասում ա, յես ես երեխուն պետք ա
տամ կոնցոլմոնցոլա, կոնցոլտացիա ա', ինչ
զահրու զխկում ա', վոր ենտեղ պահեն; մեծաց-
նեն, բժշկեն, յես ինչ իմանամ ել ինչ անեն:
Բայց խի', գլուխս մեռել ա', վոր իմ երեխուն
ուրիշները պահե՞ն: Եդ ել թագա յա' դուրս եկել,
կոնցոլմոնցոլը վորն ա': Ասում ա՛, ենտեղ ել ինչ
երեխա տանում են, մկրտությունից հանում են,
խաչը դեն են դցում, անհավատ են դարձնում,
մեղա ասուու, աստված, ի՞նչ անաստված բաներ
են բռնում: Իմ երեխեն չի՞, կբժշկեմ ել, հոգն ել
(Չարը) կբաշեմ. հո մեռել չեմ...

ՏԵՍԻԼ 2-րդ

Համբո և տերտերք

ՏԵՐՏԵՐ—(Ծանր ներս և մտնում, մաշտոցք ձեռքին. տեսնելով արհեստանոցում վոչ վոֆ չկա, դես ու դեմ և նայում, հետո ձայն տալիս).—*Ուստա Համբարձո՞ւմ:*

ՀԱՄԲ.—*Են ո՞վ ա՛, (դուրս և գալիս): Վա՛յ որհնա՛ ի տե՛ր, տերտեր ջան.*

ՏԵՐՏԵՐ.—*Բարի վողջույն ուստա Համբարձում, վո՞նց ես,*

ՀԱՄԲ.—*Փառավոր մնաս տեր հայր ջան, աջիդ զուրբան. լավ ա վոր եկել ես: Սպասում եյի, դիտե՞ս:*

ՏԵՐՏԵՐ.—*Դե ջուղար եյիր արել, որհնա՛ծ, վո՞նց չրդամ, ավետարանն ասմ ա՛. «Հովիվ քաջ զանձն դնե ի վերա վոչխարաց յուրոց»... Բա ել վո՞ր որվա համար ենք. մեր պարտականությունն ա՛: Հիմի ասա-տեսնե՛նք խեր ա՞.*

ՀԱՄԲ.—*Դե ինչ ասեմ, տերտեր ջան, խեր չելած ինչ պիտի լինի. երեխեն հիվանդ ա՛, ասի կանչեմ մի նարեկ կարգաս գլխին: Գիտեմ, վոր քու սուրբ աղոթքով կլավանա, մեկ ել կնդաս խելքին չընկնեմ.*

ՏԵՐՏԵՐ.—*Վո՞նց, ի՞նչ ա՛ ասում հարսր,*

ՀԱՄԲ.—*Յես ինչ դիտեմ, ամո՛ւ պետք ա՛ տանեմ կոնսուլտացիա ա՛, ինչ ա՛, տամ ենտեղ:*

ՏԵՐՏԵՐ—(սարսափած).—*Հանուն հոր և վորդո (խաչակնվում է)... Ե՛ղ ինչ բան է, մի՞թե կարելի յե՛ր քրիստոսի սուրբ մեռոնով մկրտված երեխան տանել գցել են սատանայականի բունր, աստված գլխներես կրակ կթափի: Չե՛, Համբարձում, չլինեմ չիմանամ եղպես բան անես. երեխեդ անորենք կդառնա. ենտեղից դուրս եկածն անհա-հավատ ա՛ կոչվում.*

ՀԱՄԲ.—*Խի՛, իմ գլուխը մեռել ա՞. շատ ել թե նա ասում ա՛... յես կթո՞ղնեմ, տղամարդի փափախ կա դլխիս, հո անհավատ չե՞մ.*

ՏԵՐՏԵՐ.—Հա՛, հա, վորդի, ձեր հավատին, ձեր Քրիստոսին ամուր կացեք. աստծու զորությունով երեխեն ել կառողջանա, դուք ել լավ կլինեք. որհնա՛ծ: Յես ու դու, վոր մեծացել ենք, մարդ ենք դառել, կոնցուլտացի յենք մտե՞լ:

ՀԱՄԲ.—Դե տերտեր ջան, զո սուրբ աջր մեր գլխի վրա ըլի, ամեն բան իրա կարգով կգնա, դե խնդրում եմ մի նարեկ կարդաս, երեխեն բալքի լավ ըլի:

ՏԵՐՏԵՐ.—Ես բոպեյիս վորդի ջան, (անցնում եմ ննջարան, տերտերը նարեկ ե կարդում, հետո պանպանիչ, ապա խաչակնիում յերեխին): Լավ կլինի, սիրադ պինդ պահի. աստծու վրա դիր հույսը, ամեն ինչ կանցնի, միայն կնոջդ խոսքին չբլսես, թե չե կնոջովեմ, ավելի վատ կլնի. (մաշտոցը պարզում ե դեպի Համբոն համբուրելու):

ՀԱՄԲՈ—(Ձեռքը տանում ե գրպանը, միաժամանակ մոտենում, համբուրում և մի թղթադրամ դնում վրան).—Փառավոր մնաս, տեր հայր, շնորհակալ եմ:

ՏԵՐՏԵՐ.—Բա արադից-բանից, չունե՞ս, (թղթադրամը դնելով գրպանը):

ՀԱՄԲ.—Վոնց չունեմ, տեր-հայր ջան, զբիտոնի տանից խուճու ու մոճր անպակաս կըլի՞: (Մոտենում ե շկաֆին, հանում մի շիշ ողի և բաժակ, լցնում, պարզում ե տերտերին):

ՏԵՐՏԵՐ.—(Ագահորեն նայելով ողիին, բերանը ծըպծպացնելով. առնում ե բաժակը).—Որհնայալ լինես, ասաված ուժ և կարողություն պարգևեսցի զքեզ. բարյաց շնորհարար, չարյաց կործանարար, վողջ լիբուք ի տեր (մի հարվածով կոնձում ե և բաժակը պարզում Համբոյին):

ՀԱՄԲ.—Մե՛կ ել, մեկ ե՛լ, (առանց տերտերի ձեռքից բաժակը վերցնելու, շիշը մոտեցնում, լցնում ե):

ՏԵՐՏԵՐ.—(Ողին կուլ տալով ու դեմքը կննդոտելով).—Որհնա՛ծ. մեկ ել, հալա երկու ել. բա չե՞ս լրտել՝ սար ու ձոր, տերտերի փոր:

ՀԱՄԲ.—Հալալ ա՛՛քեզ, տերտեր ջան, որհնությունդ մեզնից անպակաս ըլի:

ՏԵՐՏԵՐ.—Որհնալ լինել, ողախիզ առատութիւն, հի-
վանդիտ առողջութիւն: (Խմում է յերկու յերեք
բաժակ միմյանց յետևից, ու դուրս գնում):

ՏԵՍԻԼ 3-ՐԴ

Համբո և դալլաք Արթուն

(Հենց տերտերը դուրս է գնում, մտնում է դալ-
լաքը կաշվե տոպրակի մեջ գործիքները կողքից քաշ
արած, մի փայտ ձեռքին: Համբոն շիշն ու բաժակը
ձեռքին, տերտերին նանապարհ դնելուց հետո, մի
յերկուսն էլ ինքն է գցում):

ԴԱԼԼԱՔ.—Բարիլուս. ուստա Համբարձում, աղա՛, եղ-
ի՛նչ ես անում, փորրդ յեղում ե՞ս.

ՀԱՄԲՈ.—Վա՛, տղից տղա՛, հազար բարով, ուստա
Արթուն. համեցե՛ք. կալի վրա յես պատահել,
դե մարդու ներսը շուտ շուտ փաստոտում ա՛. դու
լա՛վ գիշաս, հեքիմ ես, արաղն ասում են, ինչ-
քան դարար բաներ կա, սրբում տանում ա՛.
ըսենց չի՞:

ԴԱԼԼԱՔ.—(Նստում է դագախի շուրջը, ողին դնում
եմ մեջ տեղ, Համբոն լցնում է բաժակը, մեկը
ինքն է խմում, մյուսը տալիս Դալլաքին):

ԴԱԼԼԱՔ.—Արաղի սկես հեքիմ բան չկա ախշարքումս.
մայասուլը, փորի սանջուն, գլխացավը, սաթլա-
մը, ծեծվածը, մալաքորը, իլանջուղը—բոլորն
եւ արաղով բժշկվում ա. ես անտերը մարդու
հենց ա կակղացնում ու սարթացնում, վոնց վոր
Լոխմանին, դու հո գի՞շաս Լոխմանի հեքիմը:

ՀԱՄԲՈ.—Լսել եմ. ասում են նա մի դեղ եր չինել, վո-
րը մեռած մարդու բերանը վոր կաթացնում եր,
են սհաթին հարութիւն եր առնում.

ԴԱԼԼԱՔ.—(Վերցնելով բաժակը).—Դե մենք, հեքիմ-
ներս, մեր բժշկութիւնը սաղ լոխմանուց ենք
վերցրել: Սաղ ըլես, աստված մեկդ հազար անի.
յես ինքքս նրա հեքիմարանը բերանացի գիտեմ.
ինչ հիվանդութիւն ըլնի, վոր չբժշկեմ: Մենակ

մարդուն հարություն տալ չեմ կարում. չունքի
լոխմանին ինքն ասել ա՛, վոր մեռելին հարու-
թյուն տալը մեղք ա՛, պատժուն հակառակ ա՛,
դրա հմար ել եզ անմահական դեղի չիշուղը չի
զբել իր գրքում: Ամմա, խոսքը մեր մեջ մնա՛,
յես գտել եմ, միայն մի բանը պակաս ա՛, են ել
Արազյազում մի քյուրդ կա, խոստացել ա ինձ
բերի. չունքի եզ ծայրիկը բնդեկ ա բուսնում:
Սող բնես, (խմում է):

ՀԱՄԲՈ.—Քու հունարը գիղամ, հիմիկվա բժշկներին
յես բակի չեմ հավատում. իմ յերեխուն դու
պեաք ա՛ բժշկես:

ԴԱԼԼԱՔ.—Ձանրմ քանի՞ կապեկ աժեն եզ բժիշկները,
թող դան մոտս բան սովորեն. թե չե դրանց տա-
սին մի յշտարիս ծերով կզարմացնեմ:

ՀԱՄԲՈ.—Ին վոր բժշկե՛ս, մի հաս տասնոց կտամ
հը՛, թող մի կնիկս իմանա՛, վոր իրա կոնցու-
տացից դուրս բստեղ մեծ հեքիմություն կա.
(Եցնում է բաժակը).—Խմի՛, ուստա ջան. վոտը
խերով լինի— ինչքան շնորհք ունես, խարջի յե-
րեխուս վրա.

ԴԱԼԼԱՔ.—Իմ գլխիս վրա, հենց բժշկեմ, վոր բնի մորե
մեկ. սոց բնես. (խմում է: խմում է և
Համբոն):

ԴԱԼԼԱՔ.—Դե մի տեսնենք երեխուն. (վեր են կենում.
Համբոն վերցնում է ողի շիշը, դնում է
շկափը. մտնելում են որորոցին: Դալլաքը յետ
է քաշում մանկան վրայի քանգիփը, կոանում, նա-
յում է): Հը՛մ, հասկացա. երեխու տամարներում
պղտար արին կա. դրա համար ել բեհվուշա վեր
ընկած ա՛, մի պատիկ արին վոր առնեմ թեկից, են
սահաթին ուշը վրա կզա: (Կողքից քաշ արած
կաշվե տագրակը հանում է, դնում սեղանի վրա.
միջից հանում է նշտարը): Դե մի յագանից—բա-
նից բեր. համ ել երեխու թեկը բաց արա.
(նշտարը ձեռքին, մտնելում է որորոցին. Համ-
բոն վարձում է յագանը: Կուժն ուսին, մտնում է
Սոնյան):

ՆՐԱՆՔ ՅԵՎ ՍՈՆՅԱ

ՍՈՆՅԱ.—(Կուժը դնում է տեղը, ներս է մտնում ննջաբանը. տարակուսանքով մեկ նայում է Համբոյին, մեկ էլ դալլափին և աչքն ընկնելուն պես նշտարին, նչում է) վա՛յ, երեխիս սպանում են, (մոտ է վազում որորոցին, մի կողմ է հրում Դալլափին): Ի՞նչ ես ուզում անել, գաղա՛ն. հեռացի՛ր, քեզ ո՞վ ասաց, վոր իմ տունը գաս, իմ յերեխու գլխին հեքիմություն անես: Կորի՛, կորի՛ ես տանից. (Համբոն շվարել, կանգնել է):

ԴԱԼԼԱՔ.—Ձե՛ք ուզում, չի հարկավոր, ել ինչի յեք անպատվո՞ւմ. յես հո չեմ խնդրում. ուստա Համբոն եր իմաց արել, յես ել եկել եմ, վոր լավացնեմ:

ՍՈՆՅԱ.—(Սմուսնում).—Դու քու եդ խելքովդ յերեսու-կսպանես, հերիք ե վերջապես.

ՀԱՄԲՈ.—(Սքափվելով).—Սուս, ա՛յ կնիկ. ձենդ քեզ քաշի. ի՛նչ ես ծղրտում: Ըստեղ մարդ կա. արուղ քեզ քաշիր:

ՍՈՆՅԱ.—Յերեխիս նշտարով ծակեն, սպանեն. ձեն չհանե՞մ, տո տգե՛տ. բավական է յե՞. սպանեցիր յերեսուս քու հեքիմներով. չեմ ուզում. թող կորչեն.

ԴԱԼԼԱՔ.—(Կաշվե տոպրակն ուսն անց կացնելով ու դեպի դուռն ուղղվելով) պա՛հ, պա՛հ պա՛հ, Ժամանակիս կնանիքոնցից տերը փրկի, աղատի, ոճի կծածեն, ոճի՛ (գնում է):

ՀԱՄԲՈ.—Բա ի՛նչ ես ասում, չբժշկե՞նք.

ՍՈՆՅԱ.—Ձե՛ քու գործը չի. յես գիտեմ վոնց բժշկել կտամ.

ՀԱՄԲՈ.—Տո դու գլուխդ քարովը կտաս: Միտքդ ինչ ա՛...

ՍՈՆՅԱ.—(Կռանալով որորոցի վրա, գուրգուրելով).—Սմա՛ն, Ժորժիկ ջան. ի՛նչ լավ ելավ, վոր շուտ եկա, թե չե սպանելու եյին. բալիկ ջան, բալիկ

ջան, (արտասպում ե) .—Երեխուս ձեռնամեղով
սպանելու եյին (տառուսնու կողմը) ես անխիղճը,
հիմար ե հիմար. վոչինչ չի հասկանում:

ՀԱՄԲՈ.—Հիմարը դու յես, դո՛ւ, վոր եղպես անզղա-
մություն ես անում: Բա վո՛նց ես ասում,
չբժշկե՞նք.

ՍՈՆՅԱ.—Կբժշկենք, բայց վոչ դալլաք-դուլլաքով,
գրբացով ու ֆալլիներով. յես իմ յերեխուն պի-
տի տանեմ կոտպերատիվ կոնսուլտացիեն.

ՀԱՄԲՈ.—(Բարկացած. սպառնալիքով) .—Քեզ ենպես
կոնսուլտացի կչանց տամ, վոր գլխիդ վրա վոչ
մի մազ չմնա, գիտե՞ս:

ՍՈՆՅԱ.—(Ձեռքը գլուխը տանելով) .—Միթամ մազ
ես թողել գլխի՞ս որը մի հետ պրճոկելով ու
ծեծելով, զեզ խիղճ ունե՞ս: Ի՞նչ ե, ի՞նչ ես կը-
պել պառավական բաներին, որը մի հետ դալլաք
ու ֆալլի յես բերում, ուրիշները—խելոք, հաս-
կացող մարդիք իրանց յերեխաներին տանում են
հանձնում կոնսուլտացիեն, ենտեղ բժիշկների,
դայալիների հսկողության տակ բժշկում, սնունդ
են տալիս, առողջացնում, կազդուրում են, իսկ
դու քավթառ պառավներին, դալաքներին, տեր-
տերներին ես լսում, գնացիր կոտպերատիվի ան-
դամությունից ել դուրս յեկար:

ՀԱՄԲՈ.—Յես չեմ ուզում. իմ յերեխեն չպիտի գնա
կոնսուլտացի. են անհավատների բունը, վոր
մկրտության սուրբ մեոոնը վրայից վերցնեն,
անորեն շինեն.

ՍՈՆՅԱ.—Դե դու կատարյալ դդում ես, բան չես հաս-
կանում:

ՀԱՄԲՈ.—Խոսքերդ չափավորի, թե չե.

ՍՈՆՅԱ.—Հը՛, ի՛նչ պիտի անես, բուննցքո՞վդ ես վա-
խեցնո՞ւմ. դե համեցեք, փորձիր: Յես ասում եմ
վոր իմ յերեխին կոնսուլտացիա պիտի տանեմ,

ՀԱՄԲՈ.—(Սպառնալով) .—Մի՛նչև տանելդ, դու կկոր-
չես ես տանեցը. իմացա՞ր:

ՍՈՆՅԱ.—(Հեզմանալով) .—Պահ. շատ հարկավոր ե.

քեղպես խավարամիտ, նախապաշարված, փտած
խելքի տեր մարդու հետ ապրելն ել չարժի. վա-
խացնում ե՞ս: Կարծում ես թե չե՞մ կարող ապրել
առանց քե՞զ. ես ցարական ժամանակը չի՞. կա-
րող եմ յես ել աշխատել, դործի մտնել, ապրել,
ել հիմի յերեսեքը մեր ձեռ ու վտար չեն կապում:
ՀԱՄԲՈ.—(Գազանացած).—Շա՛ն աղջիկ, իմանում ես
ինչեր ես խոսո՞ւմ. գլուխդ կջարդեմ հա՛.
(բռուցք սեղմած մոտեցնում է)

ՍՈՆՅԱ.—(Պաշտպանողական դիրք բռնելով).. Ապա՛,
համեցեք. հենց փորձել ես ձեռդ մոտեցնել թե
չե, կճչամ, Ժենյային կկանչեմ. դու հո գիտես
նրան ինչ իրավունքներ ունի, կտեսնես գլուխդ
ինչ կգա:

ՏԵՍԻԼ 5-ՐԴ

ՆՐԱՆՔ ՅԵՎ ՖԱԼՁԻ ԼՈՒՍՈ

ՖԱԼՁԻ.—(Ներս է մտնում անշշուկ, ինչպես ուրվական,
հոսում է յերգելով).—Ե՛ս ի՛նչ աղմուկ ե. դուռը
բաց են թողել (մտնում է ննջարան).—Յերևի
յերեսեն առողջացել է:

ՍՈՆՅԱ.—(Թշնամարար).—Վոնց չե, (կողմը) քափ-
թառ. (իբան) քու եղ բժշկությամբ սպասիր,
վոր լավանա.

ՀԱՄԲՈ.—Մոնյա՛, քեզ ասում եմ՝ թող եղ քու հիմա-
րություններդ.

ՍՈՆՅԱ.—Ինչ-թող, հա թող, թողնեմ յերեսիս ձեք
հեքիմությունով տանջեք, սպանե՞ք. արդեն
մեռնելու դուռն եք հասցրել:

ՖԱԼՁԻ.—Հոգուտ մեղք ես անում, աղջիկս, խաչ հան
յերեսիդ, մեղա կանչիր, իմ տված դեղը սուրբ
մեռոնն է, ասածու տված հրաշքը թույն չի լինի.
մեղք ե: Ձեք ուզում, կերթամ, յես չեմ խնդրում,
ամուսինդ է ինձ կանչել: (Ուզում է գնալ):

ՀԱՄԲՈ.—Մորաբո՛ւր, սպասիր, ո՞ւր ես գնում. ես
տան տերը յես եմ, նա չի՛: (Սանյային) իսկ

դո՛ւ, անամո՛թ, տարվել ես են սատանի ծնունդ-
ներին, Ժենյա յե, ինչ ե, դուրս, դուրս գնա իմ
տնից.

ՍՈՆՅԱ.—Կգնա՛մ, կգնա՛մ, բայց ետեղից դուրս չեմ
գա առանց յերեխայիս:

ՀԱՄԲՈ.—(Ձայրացած) Հա՛ա՞... կտանե՛ս բաս չե՞ս:
(մոտեցում, բռնում ուսից, քարշ ե տալիս դեպի
դուռը).

ՍՈՆՅԱ.—(ձիչ, աղաղակ) Չեմ գնա, չեմ գնա առ-
ռանց յերեխիս. կղեղեք, կսպանե՛ք... .

ՀԱՄԲՈ.—Ասում եմ՝ կորի՛, դուրս գնա, յես գիտեմ իմ
յերեխեն. (քաշճոց, իրարանցում): Վա՛յ, ձեռս,
ձեռս կծեց... այ քեզ կծել... (ծեծելով հրում ե
կնոջը դեպի դուրս).

ՖԱԼՉԻ.—Տե՛ր, մեղա ասածու. (կովողներին).—Ամոթ
ե, ամոթ ե, քրիստոնյաներ, յերեխին սրտա-
ճաք կանեք, սուս եք... (մոտեցում ե որորոցին,
սկսում ե որորել):

ՍՈՆՅԱ.—(Դռան մոտ դիմադրելով ամուսնուն).—
Գաղաննե՛ր, անխիղճնե՛ր, տվե՛ք իմ յերեխին:
Ժենյա՛... (Համբոն հրում ե դուրս, դուռը կող-
պում, փողոցում լսվում ե Սոնյայի ձայնը, վոր
հեռանում ե աղաղակելով—Ժե՛նյա՛, Ժե՛նյա՛, հա-
սի՛ր, ոգնիք ինձ, յերեխա՛ս)...

ՏԵՍԻԼ 6-ՐԴ

ՀԱՄԲՈ ՅԵՎ ՖԱԼՉԻ

ՀԱՄԲՈ.—(Ներս գալով և կծած ձեռքը բռնած).—Հա-
լա դու դրան թամաչ արա, ուզում ա՛ յերեխա
տանի, անդգա՛մ, քեզ յերեխա կտամ վոր տա-
նե՞ս:

ՖԱԼՉԻ.—Յես գնա՛մ, անհամություն ե դուրս դալիս:

ՀԱՄԲՈ.—Ինչ անհամություն, առաջին անգամը չի վոր
եզ ոյի՛նք բերում ա իմ գլխին. թող կորչի, ինձ
պետք չի եղպես անամոթ ողլուչաղը:

ՖԱԼՉԻ.—(Կեղծ բարեբարությամբ).—Եղպես բան մի
անի, մեղք ե, ասոված դարուլ չի անի:

ՀԱՄԲՈ.—Բաս ասոված դարուլ կանի, վոր իմ յերե-

խուն տանի գցի են անորենք կոնսուլտացե՞ն,
մագլար իմ գլուխը գետինն ա մտե՞լ, յես թա-
սիբ չունի՞մ,

ՖԱԼՁԻ.—(Յերկյուղածությամբ) Փողն իմ գլխին...
կոնսուլտացե՞ն վորն ա', յերեխե՞ն ինչ, տանեղ
գցել են լեկըռների ձեռն ինչ, վոր դա-
նակով կտրատեի, յես ինչ գիտեմ ինչ անեն:

ՀԱՄԲՈ.—Սափահի եղ. ջանք'մ, վոր սաղացնեն ել ինձ
ինչ ոգուտ: Նա ինձ յերեսա, վորդի պիտի դառ-
նա՞: Նա ենտեղ մեծանա հեր ու մեր կճանաչի՞,
մանավանդ, վոր մեռոնից հանում, ախհավատ
են դարձնում. չե՛, Լուսո բաջի, դու քու հունա-
րը խարջի. յերեխուն լավացրու, թող նա քու-
չեքն ընկնի, յերեսա ասելով ման դա, վերջը դա
ընկնի վոտիերս, վոր տուն թողնեմ, յես տղա-
մարդ եմ:

ՖԱԼՁԻ.—(Կեդծ վարանում ցույց տալով).—Ախր՞ր...

ՀԱՄԲՈ.—Ախրը—մախրը չկա, հունար ունես ցույց
տուր, լավացրու, մի դեյրա կառնեմ քեզ.

ՖԱԼՁԻ.—(Ինքնաբավական) Դե՛ լավ, լավ, կը-
րժչեմ, աստված եղ շնորքն ինձ ավել ա', միայն
թե դու կնոջը հետ հաշտվիր: Ո՞ւր ա'. մի ոյումկա
բեք տեսնենք. (մտտեմում ե որորոցին, իսկ Համ-
բոն պահարանից հանում ե ոյումկան, տալիս
Փալչում, վոր առնում, դնում ե սեղանի վրա,
մեջտեղում: Ապա դռան յետևից վերցնելով վա-
նարանի ունելիքը (մաշա) մտտեմում ե որորոցին
և նրա շուրջը խաչաձև գծեր անում ողի մեջ, խա-
չակնեկով յերեսը, հետո ունելիքը դնում ե տեղը,
մտտեմում սեղանին: Նախ աչ ձեռքով խա-
չակնում ե ձախ ծոցը և հետո աղոթք անելով,
ծոցից հանում ե կանանչ հեղուկով լցված մի սըր-
վակ, ասելով՝ անուն հոր և վարդս և հոգույն
սրբո, քում ե չորս կողմը և ապա վերցնում
ոյումկան դիմելով Համբոյին—որորի յերեսուն
և մտումդ աղոթք արա): Սկսում ե սրվակից հե-
ղուկը կաթ կաթ ածել և բարձր ձայնով ասել).—
Ես մի կաթին ասածուն, ես մեկը Գրիս-

տոսին, ես մեկը ուրբ հոգուն, ես չորս կաթիլը՝ չորս ավետարանիչներին, ես մեկը՝ Մարիամ աստվածածնին, 12-ը՝ սուրբ առաքյալներին, ես ոխտ կաթիլն ել՝ ոխտ տեղից վերք ստացած, մեռնեմ իր սուրբ զորությանը, Յոթվերքին. տե՛ր, դու յերեսուան փրկություն տաս, (մոտենում ե որորոցին) :

ՀԱՄԲՈՆ.—(Նախապաշարմունքով խաչ հանելով) եզ ի՞նչ դեղ ա մորքո՛ւր.

ՖԱԼՁԻ.—Սա դեղ չի այ վորդի, սա են անմահական յուղն ա՛, վոր Մարիամ Մաքթաղենացին ոծելա Քրիստոսի գլուխն ու վոտները: Յես ես անմահականը բերել եմ Յերուսաղեմից, յերբ ուխտ եյի գնացել. էն ժամանակ շատ ջահել եյի ու գեղեցիկ: Չեյին տալիս, բայց մի վարդապետ ինձ համար ձեռք բերեց և տվեց, համա ինչ գնով. շատ, շատ թանգ գնով տվեց:

ՀԱՄԲՈ.—Քեզ արքայություն ըլնի, մորքուր. եդ սուրք ոծելիքն ել վոր երեսուան չլալացնի, վոչ մի հեքիմ չի կարա...

ՖԱԼՁԻ.—Հերբս վոր գերեզմանից դուրս գար, ես դեղը յես չեյի հանի ծոցիցս (խաչակնքելով): Մեղա աստու, դեղ ասեցի, սա, Քրիստոսի ոծելիքն ով դիդա, ինչ անմահական դրախտի ծաղիկներից ա չինած, քու խաթրը տես ինչքան եմ սիրում վոր...

ՀԱՄԲՈ.—Լա՛վ, լա՛վ, մորքուր, յես ել մարդ եմ, հասկանում եմ:

ՖԱԼՁԻ.—Դիտեմ... բայց պետք ա մի ջուխտ ել տուֆլի կարես ինձ համար:

ՀԱՄԲՈ.—Աչքիս վրա, եդ ել կանեմ, միայն երեսուան լավացրու...

ՖԱԼՁԻ.—Դե դու յերեսի բերանը սեղմի, բաց արա, յես ցնեմ բերանը. (բյումկան մոտեցնում ե, յերկուսով կոանում են բարուրի վրա: Այդ ժամանակ լուսամուտից ներս են նայում Սոնյան և Ժենյան):

ՀԱՄԲՈ.—Ձեմ թույլ տա, (հարձակվում ե Սոնյայի վրա, ուզում ե Բարուրը խլել):

ՍՈՆՅԱ.—Հեռո՛ւ կաց, անամոթ, մարդասպան. իմ յերեսուն սպանում ես դու՛ (բարուրը պինդ սեղմում ե կրծքին, Համբոն ձգում ե իրան):

ԺԵՆՅԱ.—(Արագ մոտենալով յուսամուտին և զլուխը հանելով. ձայն ե տալիս) միլիցիա՛, շո՛ւտ, այստեղ յեկեք.

ՀԱՄԲՈ.—(Լսելով միլիցիայի անունը, վախեցած, կանգնում ե պատի տակ):

ՏԵՍԻԼ 8 ՐԴ

ՆՐԱՆՔ ՅԵՎ ՄԻԼԻՑԻԱ

ՄԻԼԻՑԻԱ.—(Ներս ե գալիս, տեսնելով Ժենյային, հարգանքով բարևում ե) ինչ կհրամայեք, ընկեր ժենյա:

ԺԵՆՅԱ.—Նախ բանտ պիտի տանել այս վհուկին (ցույց տալով ֆալչու վրա), վորի մասին քննություն պիտի կատարել. հետո այս մարդուն (Համբոյին) զգուշացրեք, վորը խանգարում ե ծծի յերեսային մորը հանձնելու. նրան պետք ե մտուր տանել:

ՄԻԼԻՑԻԱ.—Յեթե մայրը կամենում ե, խնդրեմ, համեցեք. (Ժենյան և Սոնյան անցնում, գնում եմ, տանելով յերեսային): (Փալչուն). գե՛, բաջե՛, քայե՛... (Փալչին սարսափած, հետևում ե միլիցիային):

ՀԱՄԲՈ.—(Հուսահատական շարժումներ) Ես ել արգարությունն ա՞. բաս գան քու յերեսին տնիցդ հանեն, տանեն, հալս մի մեղադրական աթոռին ե՞լ նստացնեն: Աստվա՛ծ, ո՞ւր ա հախ գատաստանդ:

(Վարագույր)

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Կոնսուլտացիայի շենքում. բժշկի ընդունարանի նախասենյակը, ուր սպասում են այցելուները: Սենյակը զարդարված է բազկաթոռներով. (յեթե չկա այդպիսին, աթոռներ և նստարաններ): Յերկու մուտքի դռներ, մեկն աջից, վոր մոտ է հանդիսականներին, մյուսը ճակատին, ձախ անկյունի մոտ: Լուսամուտները ձախ պատի մեջ: Պատերին փակցրած են զանազան դիագրամաներ և սլրականներ՝ կոնսուլտացիայի նվաճումների և կոսպերացիայի մասին, որինակ՝ «Կոսպերացիայի միջոցով դեպի նոր կենցաղը»: «Կոսպերատիվ նաշարանները, լվացֆանցները, մուրները, մանկան հրապարակները տանում են կնոջը դեպի ազատագրում՝ ընտանեկան ստրկութունից»: Ընդունարանի ճակատին, դռան վրա լողունգ «Կոսպ., կոնսուլտացիայի միջոցով կստեղծենք նոր առողջ սերունդ»: Աջքի ընկնող տեղում, սեղանարկղի (տումբուշկա) վրա կանգնեցրած է Լենինի մեծադիր նկարը: Սեղանարկղի վրա դրված է ջրով լի գրաֆինկա:

ՏԵՍԻԼ I ԻՆ

ԴԱՅԱԿ՝ ՄԵՆԱԿ

ԴԱՅԱԿ.—(վարագույրը բարձրանալուն պես ուսմբի նման ներս ընկնելով)—Ո՛հ, հոգեկցի, շունչս կարվեց. ո՛հ, նանի ջան, (սիրտը բռնելով ու հեվալով) ենպես ե խփում, թրպրտում, ինչպես ծխոք. չաղությունն ել մի բան չի. (նստում է): Ո՛հ, սիրտս... բայց ինչ լավ ելավ. Ժենյայի բանը փուստ աճց կացավ: Չասե՞ս թե ուզում ե մեր կոնսուլտացիայից սուրը պոկել. բայց թողնու՛ն ո՞վ ե. հենց մի գլուխ ասում ե—դեպի գյուղ, դեպի գյուղ... գյուղին մոտ պետք ե լինել: Ասենք մի գուցե հաջողի. ենտեղերք մի մսուր բանալ, կամ մանկական հրապարակ... ինչ ասել, նրա ձեռքից ամին բան կգա... բայց ափսոս մեր

ժենյան. հոգի յե—հոգի, եղպես ժիր, եղպես աշխուժ ու ահաիվ, մի հատ ե, մեր կոնսուլտացիայի հոգին ե, բոլորին աչքի լույսը: (Նայելով ընկ. Լեմիմի նկարին) բայց ինչո՞ւ թեքվել ե նկարը, ինչպե՞ս չեմ նկատել, այս բուպեյիս ուղղեմ: (Տնփալով վեր ե կենում, աթոռը մոտ ե բերում, ուզում ե բարձրանալ, բայց դժվարանում ե) Ո՛հ, ինչ անճոռնին եմ, գժվար ե. (վերջապես բարձրանում ե, ուղղում, բայց մի անգգույշ շարժումով դիպչում ե գրաֆիկային, վոր վայր ե ընկնում, փշրվում ե) Ա՛հ, ա՛հ, հողն իմ դլխին, մի բան չինեցի, մյուսը վնասեցի. այ քեզ անշնորհքություն:

ՏԵՍԻԼ 2-ՐԴ

ԴԱՅԱԿ, ԺԵՆՅԱ ՅԵՎ ՍՈՆՅԱ

(Ներս եմ գալիս առաջ ժենյան. հետո՝ Սոնյան, բարուրը գրկին).

ԺԵՆՅԱ.—(Սոնյային) Ժորժիկիդ համար, Սոնյա ջան, բոլորովին ապահով կաց. անշուշտ, նրան կընդունենք. սոսա՞ն ասում ե—վորտեղ զարկ կա, ենտեղ ել կյանք կա: (Դայակին) Բա՛րև սիրլի դայակ.

ԴԱՅԱԿ.—Ա՛ր, ժենիչկա ջան, բա՛րև ազիդ ջան (ուզում ե իջնել, բայց չի կարողանում: Ժենյան մոտենում ե ոգնելու, վորի ոգնությամբ իջնում ե): Հիմա կարող եմ ձեզ ծառայել ժենիչկա ջան, (համբուրում ե), բայց դու ինձ վրա մի՛ ծիծաղի, ժենյա ջան, վոր եսպես անճոռնի չաղ եմ, կարծես բոմբի լինեմ.

ԺԵՆՅԱ.—Ձրանցուզսկի բուլկի... հա՛, հա՛, հա՛, բայց եղ ի՞նչպես ե վոր եղպես չաղացել ես, փքվել.

ԴԱՅԱԿ.—Հիվանդություն ե ժենիչկա ջան: Չահել ժամանակս ենպես բարակ, սիմպատիչնի ազջիկ եյի, վոր ինչ ասեմ. 30 տարեկան հասակիցս ինձնից անկախ պատճառով եսպես փքվեցի ու տանջվում

իմ, (նայելով հատակի փշրված գրաֆիկայի
ու տուժբուշկային): Ա՛խ, անշնորհք տուժբուշ-
կա, ինչքան ինձպես ծանրաշարժ դայակներ
վախեցրած կլինես:

ԺԵՆՅԱ.—Հը՛, կոտորելիս վախեցա՞ր... Ե՛, վոչինչ,
ասում են՝ սայլից վեր բնկածը կորած է, աշխա-
տիր ուրիշ բաներում խնայել:

ԴԱՅԱԿ.—Ձե՛, Ժենիչկա ջան, սիրելի՛ս, յեթե մի հա-
րուստ մարդու ապրանք լիներ, վոչինչ, շատ
ժամանակ հենց դիտամա՞ր կոտրում ելինք. բայց
չե՞ վոք սա հասարակական սեփականութուն է՝
մեր կոնսուլտացիայի իրք, բանվորի ու գյուղա-
ցու կոպեկներն են... մեր աչքի լուսի պես պետք
է նայենք: Ա՛խ, յես անշնորհքս:

ԺԵՆՅԱ.—Դե լա՛վ, լավ, սիրելիս. դու մեզ համար շատ
թանկ արժես: Բայց մի ես կողմը նայիր, յես հո
մենակ չե՞՞ս, Սոնյան եսեղ է.

ԴԱՅԱԿ.—(Հետ նայելով և տեսնելով) Վո՛ւյ, քոսանամ
յես. իսկի ուշքս վրա՞ն է: Բա՛րե, Սոնյա ջան.
նառի՛ր (տեղ է ցույց տալիս) ա՛յ, եսեղ նառի՛ր.
ես քու բալի՞կն է, վույ, վույ, վույ, ինչքան
նվազ է. հիվա՞նդ է, ինչ է.

ՍՈՆՅԱ.—Հիվանդ է սիրելիս.

ԴԱՅԱԿ.—Նո՞ւ, բարի առողջութուն... բայց յես ես-
տեղ խոսքով բնկա. վերև պետք է կաթերին նա-
յել, հիմի պետք է յերեխաներին կերակրել.

ԺԵՆՅԱ.—Լա՛վ, յես կզնամ կնայեմ. քեզ դժվար է մեկ
ել փիրաքաններից բարձրանալ (գնում է):

ԴԱՅԱԿ.—Քա չե՛, չե՛, Ժենյա ջան. յես կզնամ. (բայց
արդեն Ժենյան գնացել էր) հոգի ա՛, հոգի, հենց
ամեն բանում—յես կզնամ, յես կանեմ. (մտա-
քերելով կոտրված գրաֆիկան. տնփալով կա-
նում է, ուզում է փշրանքները հավաքել):

ՍՈՆՅԱ.—Դու նեղութուն մի քաշի, սու յերեխին, յես
կհավաքեմ Նանի-ջան.

ԴԱՅԱԿ.—Քա յես ի՞նչ նանի յեմ. խո՞մ չե՞մ պառավել,
վոք նանի յես ասում. ձեզանից ել ջահել եմ.

(վերցնելով բարուրը): Դե՛ լա՛վ, լավ, նեղու-
թյուն քաշիր, ո՞Ք, չունչս կտրվում ե: (Նայելով
բարուրին աղյալի տակից) խեղճ փոքրիկ, խեղճ
փոքրիկս, ի՞նչ ե պատահել սրան. (Սոնյայի):
Ա՛յ, հնտեղ, արկղի մեջ լցրու կտորտանքը:

ՍՈՆՅԱ.—Ի՞նչ ասեմ, սիրելիս. ես յերբորդ որն ե, վոր
եղպես նվազած, ձեն ու ձուն կտրված, տնքում
ե: Սկզբից սկսեց վռչինչ չուտել, խսկ հիմա ել
զկրտում ե, բերնից ջուր ե գնում. բայց հիվան-
դանալու որերում մի գլուխ բղավում եր:

ԴԱՅԱԿ.—Ինչո՞ւ շուտ չեյիր բերում կոնսուլտացիա,
չե՞ վոր սա ձեզ նմանների համար ե:

ՍՈՆՅԱ.—Ախրը չե՞ վոր մենք կոտպերացիայի անդամ
չենք. ինչպե՞ս բերեյի. հստեղ ընդունում են
միայն կոտպերացիային անդամադրվածների
յերեխաներին:

ԴԱՅԱԿ.—Եղ եղպես ե. բայց ինչո՞ւ դուք չեյիք ան-
դամադրվել:

ՍՈՆՅԱ.—(Վշտացած) Ախ ի՞նչ ասեմ... յես վաղուց
զրված կլինեյի. բայց ամուսինքս... նա թույլ
չի տալիս. ասում ե՝ կոնսուլտացիան աստծուն
հակառակ բան ե, Քրիստոսի մկրտությունը հեա
են վերցնում, անաստված են. դարձնում. հենց
վոր կոնսուլտացիեն բացվեց, կոտպերատիվի ան-
դամությունից դուրս յեկավ:

ԴԱՅԱԿ.—Ա՛յ քեզ հիմարություն, ա՛յ, տեսնո՞ւմ ես
ինչ սուտ լուրեր են տարածում մեր հակառա-
կորդները, յես ել լսել եմ եղ մասին:

ՍՈՆՅԱ.—Մի՞թե յես չեմ իմանում, վոր բոյորը բամ-
բասանք ե, պատավների, ֆայջինների, տերտեր-
ների հնարած ստեր են:

ԴԱՅԱԿ.—Իսկ դու եղ բացատրե՞լ ես ամուսնուդ.

ՍՈՆՅԱ.—Բացատրե՞լ... ի՞նչ կլսի նա ինձ, ենպես
բռունցքներ ե տալիս գլխիս (շարունակելով հա-
վաքել փշրանքները): Ավել չկա՞. ես փշրանք-
ներն ել հավաքենք..

ԴԱՅԱԿ.—(Ցույց տալով) Ա՛յ, են դռան յետևումն ե.

(Սոնյան գնում է ավելը վերցնելու, դայակը նորից պրպտում է յերեխայի բարուրը) *Բայց այս ի՞նչ կանաչ, յուղալի բան եք տվել յերեխին, վոր թանդիֆը կանաչել է.*

ՍՆՆՅԱ.—(Դառնուր-յամբ) Ա՛խ, յես ի՞նչ պիտեմ, նանի ջան.

ՏԵՍԻԼ 3 ՐԴ

ՆՐԱՆՔ, ԲԺՇԿՈՒՀԻ ՅԵՎ ԺԵՆՅԱ

ԺԵՆՅԱ.—(Սոնայից լսելով նանի բառը) *Ի՞նչ ես վերավորում մեր դայակին. նա խոտ պառավ չի՞ չուտով նրան պսակելու յենք. (ծիծաղում եմ):*

ԴԱՅԱԿ.—*Տեսնո՞ւմ ես Ժենյա ջան, ինձ նանի յեն կանչում. սպասիր մի տոներին գեհիմս հագնե՞մ. տես ով է ջահել, ով է պառավ:*

ԺԵՆՅԱ.—*Իհա՞րկե, իհա՞րկե, ջահել, սիրուն, չաղ, ենպես չի՞ (քոյորը ծիծաղում եմ):*

ԲԺՇԿՈՒՀԻ ՆԻՆԱ.—*Նո՛ւ, լա՛վ, բնկերներ, գեպի դործ: (Դայակիին) Սիրելիս, դուք դնացեք ենտեղ պատրաստություն տեսեք, վորը ընտրությունը պիտի սկսվի (Սոնայիին) իսկ դուք, սիրելիս, դնացեք նրա հետ, յես այս բոպելիս կգամ:*

ԴԱՅԱԿ.—*Այս բոպելիս, սիրելի բժիշկ. (Սոնայիին) գնանք ինձ հետ. (գնում եմ):*

ՏԵՍԻԼ 4-ՐԴ

ԺԵՆՅԱ ՅԵՎ ԴԱՅԱԿ

ԲԺՇԿ. ՆԻՆԱ.—(Բռնելով Ժենիայի յերկու ձեռքերը և շոյելով) *Այժմ սիրելիս, պատմիր դու ինձ թե ինչպե՞ս քեզ հաջողվեց ստանալ մի եղպես մեծ դումար մեր կոնսուլտացիան լայնացնելու համար.*

ԺԵՆՅԱ.—*Շատ հասարակ կերպով: Գործն առաջ սկսեցի կին ակտիվներից. ապա լիպագորների ժողովում բոյորին մորբիլիզավատ արի, գրանջ հետ և*

խանութային հանձնաժողովներին. նրանք արդեն
ընդհանուր ժողովում դործը յեփեցին. ևստեղ
պաշտպանեցին պրոֆեսիոնալիստները, արդեն
ամբողջ ուժը մեր կողմն եր: Քայլորհարդը մի
դուրս անհարմար դրության մեջ ընկներ, սուր
ձայնով դեմ գնար ամբողջ ժողովին և ահա նա
յեւ իր ձայնը միացրեց, վորովչփեց ընդհանուր
քվէյով և ձեռք բերվեց այդ դումարը, վորը կլվա-
նա և մեր կարիքները, դեռ մի բան էլ կմնա ման-
կան հրապարակ և մի մտուր բանալու համար:

ԲԺՇԿ.—Ո՛ր, սիրելի Ժենյա, դու կատարյալ հոգի յես-
ինչ լավ կլիներ, քեզ պես շատերն ունենանք:
Դու անխոխարինելի յես:

ԺենՅԱ.—Շնորհակալ եմ, Նինա Պետրովնա... Բայց
դուք պետք ե տեսնելիք, թե կանայք ինչպե՞ս
կպան այդ դործին: Յեթե դուք այնտեղ լինելիք-
բոլորովին այլ հերպ կմտածելիք և ինձ այդչափ
չելիք գովալ: Տեսնելով նրանց յեռանդը, աշ-
խուժը, կհամողվելիք, վոր, իրոք, անհասները
չեն, վոր դործ են կատարում, այլ՝ կազմակերպ-
ված մասսաները, վորոնց հետ հրաշքներ կարելի
յե գործել, ի՞նչ եմ յես իբրև անհատ:

ԲԺՇԿ. Ն.—Այդ յես գիտե՛մ, սիրելի Ժենյա, այո՛,
կազմակերպված մասսան ե, վոր իր ուսերի վրա
տանում ե խորհրդային ահուելի շինարարությու-
նը և նա յե, վոր այսոր սոցխալիզմ ե կառուցում.
բայց չե՞, վոր նրա զարկերակը քեզ պես վուել-
վորված, մինչև կոկորդր աշխատունքի մեջ խոր-
ված անհասներն են—մեր սիրելի Ժենյաները:
Այժմ սիրելիս, ինձ ներիր, այնտեղ այցելուներն
սպասում են.

ԺենՅԱ.—Ա՛յս, Նինա ջան, գնացե՛ք, խնդրե՛մ, բայց
դուք մոռանում եք նաև ասել ձեր մասին, չե՞ վոր
դուք էլ պակաս չեք. մեր կոնսուլտացիան ձեր
ուսերի վրա յե տարվում. ցտեսություն. բայց
խնդրեմ դայակին մի բոպեյով ուղարկել ինձ մոտ:

ԲԺՇԿ. Ն.—Շնորհակալ եմ. ցտեսություն. այս բոպե-
յիս կուղարկեմ նրան. (գնում է).

ՏԵՍԻԼ 5 ՐԴ

ԺԵՆՅԱ ՄԵՆԱԿ

ԺԵՆՅԱ.—(Բժշկուհու յետևից նայելով). Հրաշալի կի՛ն... Վոչ միայն կո՛նսուլտացիայի վարիչ ե, այլ մի թանկագին գանձ, բայց քանի՞ քանի նման ընդունակ և կարող եյականներ կյանքում կորչում են անհայտության մեջ, ինչպես աննշան հյուրերի, կարելի կլինի՞ արդյոք, ժամանակի ընթացքում կյանքի կոչել այդպիսիներին, ասպարեզ իջեցնելու հանուն բանվորագյուղացիության կյանքի բարգավաճման: Ո՞... դժբաղդ եյակներ, յերևի նրանք վոչինչ չեն իմանում և այնպես անհետանում, կորչում են և իրանք ել չեն իմանում: (Մոտենում է լուսամուտին և նայում դեպի դուրս: Ներս է մտնում Դայակը):

ՏԻՍԻԼ 6-ՐԴ

ԺԵՆՅԱ ՅԵՎ ԴԱՅԱԿ

ԴԱՅԱԿ.—(Ներս մտնելով և կապածաճեճով նայելով ժենյայի յերեսին) Ի՞նչ կա, սիրելիս, ինչո՞ւ տխրել ես, ի՞նչ պատահեց անուշ-ջան:

ԺԵՆՅԱ.—Վոչի՛նչ, հենց այնպես, զգացվեցի.

ԴԱՅԱԿ.—Ժենիչկա-ջան, դու իրավունք չունես տխրելու, այդ քեզ չի սազում, դու համառ կամք և ուժեղ վճռականություն ունես... հրամայի՛ր, ի՞նչ պիտի անեմ. զգացվելու ժամանակը չե:

ԺԵՆՅԱ.—Այո՛, սիրելիս, դորժ, գորժ է պետք, ասպանայիր այս լուսամուտից.

ԴԱՅԱԿ.—(Մոտենալով և փիթը կպցնելով ապակուն) Նայում եմ, բայց վոչինչ չեմ տեսնում. ի՞նչ կա այնտեղ.

ԺԵՆՅԱ.—Ումն է այս այգին.

ԴԱՅԱԿ.—Այն հարուստ աղաներին.

ԺԵՆՅԱ.—Իսկ ո՞ւմ յերեխաներին եյիր այստեղ զբոսեցնում.

ԴԱՅԱԿ.—Իհա՞րկէ աղաների, յես նրանց յերեք յերե-
խաներին դայակությունն եյի անում:

ԺԵՆՅԱ.—Բայց զու Պետիկն այստեղ հեչ գրոսնե՞լ ե.

ԴԱՅԱԿ.—Ի՞նչ ես ասում ժենյա ջան, իմ Պետիկն այս-
տեղ միայն բատրակությունն եր անում. բայց
զու ինձ խոմ չե՞ս հանդիմանիլ:

ԺԵՆՅԱ.—Վո՛չ-վո՛չ, յես քեզանից մի խորհուրդ եմ
հարցնում, լավ կլինի՞ր, վոր այստեղ հանդիսա-
վոր կերպով մի լավ մանկական հրապարակ բա-
ցենք:

ԴԱՅԱԿ.—(Հիացմունքով) Ո՞ր... հրաշայի, բայց դուք
ճի՞շտ եք ասում, յե՞րբ պիտի բանաք. իսկ փո՛ղ,
դրա համար, ունե՞ք:

ԺԵՆՅԱ.—Փո՞ղ... արդե՛ն, արդեն, ա՞յ, դրպանումս եւ
(ձեռքով խփում ե գրպանին):

ԴԱՅԱԿ.—(Ուրախացած) ճի՞շտ, այո՞, բայց յես կա-
կածում եյի. իսկ վո՞րտեղից կարողացաք ճարել
այդպիսի մեծ գումար:

ԺԵՆՅԱ.—Յես չեմ ճարել, այլ ձեռք բերեցին հենց ի-
րանք, բիրբիները... յերեխաներին խորտեցին ու
հայդա, քչեցին: Մի կտոր պոկեցին Փարկոմից,
մի պատառ քաղխորհրդից, իսկ կոտպերատմն ել
հո մերն ե, մի բան ել նրանից պոկեցին, և ահա,
գումարը պատրաստ ե:

ԴԱՅԱԿ.—Ապրի՛ս, սիրելիս, հիմա տես թե յերեխեքն
ինչքա՞ն պիտի ուրախանան, իսկ մայրերը հո,
ինչքան պիտի շնորհակալ լինեն քեզանից.

ԺԵՆՅԱ.—Դե յես քեզ ասում եմ, վոր բիրբիներն են ձեռք
բերել:

ԴԱՅԱԿ.—Դուք շատ համեստ եք ժենյա ջան, ո՞ր, ինչ-
քան սիրում եմ քեզ (գրկում ե նրան):

ԺԵՆՅԱ.—(Ազատվելով գրկից) Նո՛ւ, լավ, դործի մա-
սին մտածենք, այժմ դու ինձ ողնիք, թե ինչ պի-
տի անենք.

ԴԱՅԱԿ.—Ի՞նչ, այս բոպեյիս. ամենից առաջ մուղիկ.
յերկրորդ՝ յերեխաների համար պատրաստու-
թյունն մի լավ հյուրասիրելու, յերրորդը՝ հան-

դես, ակրորատ, յերեկոյան գրոսանք, այգին լուսավառել գույնգուլն լապտերներով. յես դըրանից բավական գտել եմ չարդախում: Մենք ավելի լավ կգարդարենք, քան իրանք, այգու խաղէյինները, վոր յերբեմն անում եյին իրանց տոներին:

ԺԵՆՅԱ.—Շատ լավ, տեսա՞ր, վոր քո խորհուրդներով ինձ մեծ ոգնություն արիր.

ԴԱՅԱԿ.—Մենք յերկուսով միասին սարեր կկանգնեցնենք, հրաշքներ կգործենք:

ՏԵՍԻԼ 7-րդ

ՆՐԱՆՔ ՅԵՎ ՀԱՄԲՈ

ՀԱՄԲՈ.—(Անմաքուր լաթերով փաթաթած ձեռքը՝ արագ ներս մտնելով) Վո՞րտեղ ե Սոնյան, վորտեղ ե իմ յերեխան: (Ժեմյան և Դայակը կասկածանքով հետ ու հետ են գնում, Համբոն ուղղվում ե դեպի բնդումարանի դուռը) Տվե՛ք իմ յերեխին:

ՍՈՆՅԱ.—(Յերկարով բնդումարանի դուռն մեջ). Ա. մա՛ն, ոգնեցե՛ք նա ինձ կսպանի:

ԺԵՆՅԱ.—(Սքափվելով, փակում ե նրա առաջը) Հիմարություն մի անի, յես քեզ քաղաքավարի կերպով խնդրում եմ:

ՀԱՄԲՈ.—Դե՛, յես քեզ... (Պատրաստվելով հարձակման)

ԺԵՆՅԱ.—Դու ուզում ես, վոր միլիցիայի՞ն դանդահանեմ. (արագ վերցնում ե տրուբկան, Համբոն տարակուսանքով շվարում, կանգնում ե տեղում):

ԴԱՅԱԿ.—Ախր ինչո՞ւմն ե բանը, Համբարձում յեղբայր, ինձ ասա, մի գուցե մի ճանապարհ, միջոց գըտնում ենք առանց բուռնցքի, դրանով վոչ մի ոգուտ չես տանի, քո քրիստոնէյական ուսմունքը բաս վո՞րտեղ ե մնացել.

ՀԱՄԲՈ.—Այ քիրրս, ախրը յես ի՞նչ անեմ, յերեսես դենը տարան, տունս ինպես ե անտեր մնացել, բաս ըսէնց տնաքանդություն կլինի՞, հարսս ողով ել վախեցնում են: Հլա ըստեղ մի ձեռիս ել

մտիկ արա՞, եդ անգգամ կնիկը շանթել ա (ձեռքը ցույց ե տալիս) :

ԺԵՆՅԱ.—Հանցավոր ես և դրա համար ել սպառնում եմ :

ԴԱՅԱԿ.—Մենք կարող ենք հաշտությամբ վերջացնել այդ խնդիրը, սիրելի ժենյա : Հիմա բժիշկը քննում ե յերեխային, արդեն ընդունում են, տեղ կտան, և թող միասին վերադառնան մարդ ու կին իրանց տուն :

ՍՈՆՅԱ.—(բանալով ընդունարանի դուռը) Յես տուն գնացողը չեմ, մինչև չգրվի կոոպերատիվի անդամ :

ՀԱՄԲՈ.—Դու ել քու կոոպերատիվի անդամությունով ջհանդամը գնացեք :

ՍՈՆՅԱ.—(Նարից դուռը բանալով) Չե՞ս գրվի, չեմ դալ, առանց քեզ կգտնեմ գլուխս վեր դնելու տեղ :

ՀԱՄԲՈ.—Ի՞նչ արած, եստեղ քու քոմպաները շատ են, կխոսեմ քեզ հետ, յերբ մենակ կգտնեմ. (ուզում ե գնալ) :

ԴԱՅԱԿ.—Ընկե՛ր Համբարձում, սպասի՛ր, թող բժիշկը ձեռքդ մտիկ տա, դե ցավում ե չե՞, յես գիտեմ :

ՀԱՄԲՈ.—(Թշնամաբար) Կորեք, ոտդ ելեք խառնակիչներ, (Դայակը վախեցած հետ ու հետ ե քաշվում) :

ԺԵՆՅԱ.—Ի՛նչ եք կոպտություն անում :

ՀԱՄԲՈ.—Բաս ի՞նչ, միլիցա յես կանչո՞ւմ. (բարկացած դուրս ե գնում, դուռը յետևից պինդ խփելով շեմֆին) :

ԺԵՆՅԱ.—Կամակոր վերին աստիճանի : Սոնյան արդարացի յե, նրա տուն գնալը վտանգավոր ե :

ՏԵՍԻԼ 8-ՐԴ

ՆՐԱՆՔ, ԲԺՇԿՈՒՀԻ ՅԵՎ ՍՈՆՅԱ

ԲԺՇԿՈՒՀԻ.—(Դուրս գալով ընդունարանից, նրա հետևից Սոնյան) : Յես ենտեղ վախեցա և դեռ հիմա ել չեմ հանգստանում :

ԴԱՅԱԿ.—Հաօղա յե՞ս, կատարյալ վախժորեցի, բայց
Ժենյան իրան ցույց եր տալիս հերոսի նման:

ՍՈՆՅԱ.—Սկզբում յես ել վախեցա, բայց հիշելով, վոր
դուք (Դայակիին) եստեղ եք, վորչինչ, ել չվախե-
ցա (եպվում ե ժենյային, վերջինս նրան գր-
կում ե):

ԺենՅԱ.—Լավ, բավական ե այդ մասին, (դառնալով
բժշկուհուն) Նինա Պետրովնա, այժմ ասացեք,
ինչպե՞ս ե յերեխայի դրուժյունը:

ԲԺՇԿՈՒՀԻ.—Պետք ե յենթադրել, վոր հիվանդու-
թյունն սկսվել ե աղիքների փաստումով, և
վերջացել թունավորությամբ, յերեխային այս
յերեք որը խմեցրել են ինչ վոր նրա որդանիզմե-
րին վնասակար յուղ:

ԺենՅԱ.—(Հանկարծ հիշելով) Ա՛...սպասե՛ք բժիշկ,
սրվա՛կը, յես խլեցի վհուկ պառավի ձեռքից,
յերբ նա խմեցնում եր յերեխային: Պառավին յես
հանձնեցի միլիցիային, իսկ դեղն այս բոպեյիս-
(դուրս ե վազում)

ՍՈՆՅԱ.—Յես ել, յես ել տեսա թե նա վոնց դեղը
լցնում եր յերեխուս բերանը, ո՛...յես սարսա-
փում եմ նրանից, իսկ իմ ամուսինս նրանով,
մինչև իսկ դալլաքի ձեռքով ուզում եր յերեխիս
բժշկել: Յես տեսա, թե ինչպես նշտարբ ձեռին,
ուզում եր շանթել յերեխիս թևը՝ արյուն առնե-
լու համար: Ինչպե՞ս ժամանակին հասա և աղատեցի:

ԲԺՇԿՈՒՀԻ.—(Ապշած) Մարդասպաններ, պետք ե դը-
րանց չեղողացնել:

ԺենՅԱ.—(Ներս ե վազում սրվակը ձեռքին, հանձնելով
Բժշկուհուն, վորն առնելով, սկսում ե նայել),
Բժիշկ, ի՞նչ ե դա...

ԲԺՇԿՈՒՀԻ.—Այս արդեն փաստացի ապացույց ե, բա-
ցի յուզից, սրա հետ խառնված ե ինչ վոր վար-
դազույն հեղուկ, վոր կանաչի մեջ այնքան նկա-
տելի չե: Այս բոպեյիս դժվար ե ստուգել, բայց
յես կտամ անալիզ անելու: Նու, սիրելի Ժենյա,
այս գործը չպիտի թողնել առանց հետևանքի

Սոնյան պատմեց նաև սափրիչի մասին, վոր ուզեցել և նշտարով ծակել յերեխայի թևը, արյուն առնելու, նման դեպքում մահը բոսնյական կլիներ: Դուք պետք է հանձն առնեք վհուկին և սափրիչին դատի տալու նեղությունը, վորպեսզի վերջ տրվի դրանց դադրելի արարքներին:

ՍՈՆՅԱ.—Իմ դրացի Մարիամը և նրա ամուսին Գրիգորն ել վկա կլինեն, նրանք ել իրենց յերեխային սկզբից տվել են Ֆայլնու ձեռքը բժշկելու, բայց շուտ են իմացել և բժիշկ հրավիրել. նրանք ինձ խորհուրդ տվին դալ ժենյայի մոտ և նրա ոգնությունը խնդրել:

ԺԵՆՅԱ.—(Հանկարծ նայելով ժամացույցին) Ա՛խ, ներեցե՛ք, ուշացել եմ, յես պիտի վազեմ, ցատտություն, մնաք բարև, սիրելի Նինա Պետրովնա. (սեղմում է ձեռքը):

ՍՈՆՅԱ.—Իսկ ի՞նչ կլինի իմ դրությունը, յերբ դուք գնում եք.

ԺԵՆՅԱ.—Գնա՛նք, սիրելիս, գնանք վորոշենք այդ հարցը: (Դայակին) Մնաս բարև թանկազինս.

ԴԱՅԱԿ.—Ձե՛, չե՛, ինչ մնաս բարև. ասացեք ցատտություն, դրկախառնվում են, համբուրվում, (գրնում են բոլորը):

(Վարագույր)

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Նորից կոշկակար Համբոյի տունը, բայց այս անգամ խիստ անկարգ դրության մեջ: Մահճակալը խառնված, վերմակը վայր ընկած հատակին, այս ու այն կողմ կեղտոտ ամաններ, կաթսա, կճուճ, ամանեղեն, սեղանի վրա անլվա բաժակներ, խառնիխուռը, ավելն ընկած ննջարանի մեջ տեղում: Նույն դրության մեջ է և արհեստանոցը, հեշտայեռը դռան յետևում դրած, տրուբան վրան:

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ՄԵՆԱԿ

ՀԱՄԲՈ.—(Ներքնավարտիկով, կիսահագնված, ձեռքը քեքու կապած, մերք մնջարանն է մտնում, նայում չորս կողմի անկարգությանը, շվարած, ուսերը վեր քաշում, մերք արհեստանոցը: Մոտենում է, մահնակալի վրայից վերցնում անդրավարտիկը, ուզում է հագնել, ձագը պատռված է): *Ես ել եստեղ ե պատռված: Ի՛նչ անեմ, պետք է կարել* (մոտենում է դագգյախին, վերցնում է կոշկակարի ասեղ, կաստ, դեղին, մուսած քելով) *Ջանր՛մ, ասեղ թելն ել ա պակասել ես տանից, դիպի խառնվել ա իրար.* (կարում է վատ): *Ձի՛լի՛նի ախպե՛ր, տղամարդը իրան բանին պետք ա լինի, կնիկը՝ իրան. յես կարկատան անող ե՞մ.* (անցնում է մի անկյուն հագնում, մոտենում է սեղանին, ուզում է դասավորել, մի ավսե վայր է ընկնում, կոտրվում): *Ախպե՛ր, ինչքան հավաքում եմ, ելի թառած թափած ա՛,* (մոտենում է հեշտայեռին, փչում է խողովակից, հետո վերցրնում նայում է) *Հանդել ա՛, թո՛ւհ,* (կոշիկի նոտով բոբբում է): *Բան դուրս չի գա.* (պահարանից հանում է պրիմուս, դնում է սեղանի վրա, սկսում է «կաշատ» անել, բայց իզուր): *Ձե՛, դըրուստ են ասել, աւանց ողջուշաղի տունը քանդված ա. յես վո՞ր մեկն անեմ, ըստեղ տունը յուր չի դնում, ենտեղ ել արհեստը, չե՛, պետք ա մտածել, բալլի՛ Մոնին հետ բերենք, թե չե իմ բանը խարաբ կլինի: Տունս կքանդվի: (Դուռը քրքրկացնում են):*

ՏԵՍԻԼ 2-ՐԴ

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ՅԵՎ ՈՒՀԱՆ

ՀՈՄԲՈ.—*Ես ով ա՛,* (մոտենալով ու դուռը բանալով).
ՈՒՀԱՆ.—(Ներս մտնելով ու չորս կողմը նայելով)

Աղա՛, որը ճաշ ա դառել հալա դու եղ որին ե՞ս,
ես ի՞նչ ա տանդ հալը, ո՞ւր ա սանամեր Սոնեն.
ՀԱՄԲՈ.—Գոռ ու ջհանդամում, յեսիմ ո՞ւր ա, ուղ ա
ելել գնացել ա՛:

ՈՒՀԱՆ.—Հալա մի բարի լի՛ս ասենք. հետո, վոնց թե
ուղ ա ելել գնացել:

ՀԱՄԲՈ.—Ասուր բարին, քավոր ջան: Դե գնացել ա
ելի՞... .

ՈՒՀԱՆ.—Յանի ախրը վո՞նց, ո՞ւր ա գնացել. ունդ
ուղչիցդ լավ բան չեմ գուշակում, ասա տեսնենք.

ՀԱՄԲՈ.—Ել ի՞նչ գուշակես, են ա դուրս արի—գնաց.

ՈՒՀԱՆ.—(Ապշած) Վո՞նց թե, հախով նոքար եյիը
բռնե՞լ, վոր դուրս արի՞ր: Ի՞նչ պատճառով, ինչ
տեսար նրանից, վոր դուրս արի՞ր:

ՀԱՄԲՈ.—Ըսկի բան ել չեմ տեսել.

ՈՒՀԱՆ.—Աղա՛, դու սարսաղ ե՞ս. (կոզմ) սա ել, կա-
սես, բռնող բաց թողնողներից բան ա՛ սարվել
հա՛. (իբան) ախրը պատճառը... .

ՀԱՄԲՈ.—Պատճառն են ա՛, վոր երեխուն ուզում եր
տալ կանսուլտացին, իմ ել թասիրը չտվեց, դուրս
արի: Յես ուզում եյի հեքիմով բժշկել, չհամա-
ձայնվեց:

ՈՒՀԱՆ.—Յանի վո՞նց հեքիմով, ի՞նչ հեքիմ.

ՀԱՄԲՈ.—Ա՛յ, դալլաք Արթունը, հեքիմ Լուսոն. բաս
ի՞նչ անեյի, քավոր ջան, թողայի, վոր տանեն
են կոնսուլտացեն, մեռոնահան անեն, անասոված
դարձնե՞ն:

ՈՒՀԱՆ.—(Ծիծաղից հետ գնալով) Ա՛յ վողորմելի, դու
ել հերու չե մեկելտարվա իմ խելքին ե՞ս.

ՀԱՄԲՈ.—Յանի վոնց հերու չե մեկել տարվա խելքիդ:

ՈՒՀԱՆ.—Ա՛յ տունդ չքանդվի, իսանը, վոր խելք ու-
նենա, կթողա բժիշկը, գիտությունը, լուսավո-
րությունը, կոռպերատիվը, կոնսուլտացեն, կե-
թա դալլաք—դուլլուքի, Փալչու—մալչու, յես ինչ
գիտեմ եղպես խառա—խուռա մարդկանց թուշ
կլնի՞: Ախրը եղ դալլաք Արթունը իմ ախպորը
ողանեց. հերու չե մեկել տարին, եղ քավթառ

վհուկը, եղ ձձում նստող պառավը իմ Գորգինիս
 են «Սուրբ ջրով» ինչ վոր ծոցին ա' պահում, ենն,
 սպանում եր, վոնց վոր մի սուրբ հոգի ինձ ասի՝
 Ուհա'ն, վեր կալ երեխուդ տար կոնսուլտացեն,
 հենց վերնեմ ու յալլա, տարա բժշկուհու մոտ,
 քննեց, ասավ յերեխիդ թունավորել են: Քու
 արևն եմ ասում, հինգ որվա մեջ ենպես բժշկեց,
 վոր հիմի վոնց վոր մի թոփի գյուլլա: Խել'քի
 արի, խելքի...ա'յ խելքիդ աղ անեմ. (դուռը
 քրքրկացնում եմ):

ՏԵՍԻԼ 3-ՐԴ

ՆՐԱՆՔ ՅԵՎ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՃԱԽՈՐԴ

ՀԱՃԱԽ.—(Ներս ե մտնում մի կիճ) Վարպե'տ, շուտ
 կոչիկներս տվեք. չա'տ եմ շտապում, տեղ պետք
 ե գնամ:

ՀԱՄԲ.—Պատրաստ չի.

ՀԱՃ.—Ինչպե՞ս, ուրեմն առանց կոչի'կի, են ել այսո՞ր,
 մանկական հրապարակի բացման ո՞րը, ուր հան-
 դեսի յենք հրավիրված բոլոր անդամուհիներս:

ՀԱՄԲ.—Ինչ արած, տեսնո՞ւմ ես, ձեռքս վիրավոր ե.
 չեմ կարողանում աշխատել:

ՀԱՃ.—Մի՞թե կարելի յե, չե՞ վոր դուք խոստացաք յեր-
 կու որից հետո տալ.

ՈՒՀԱՆ.—Բան չկա, տիկին, սանահորս բանը ուրիշ ա',
 հանգամանք ա' պատահել, կներես.

ՀԱՃ.—Ինչպե՞ս, ի՞նչ հանգամանք դժբախտությո՞ւն.
 բայց ախրը իմ...

ՈՒՀԱՆ.—Համարյա թե եղպես մի բան, տիկին, կներես.

ՀԱՃ.—(Հետաքրքրվելով).—Ինչ դժբախտություն, ցա-
 վում եմ. (դուռը ծեծում եմ):

ՀԱՄԲ.—Համեցեք ներս.

ՏԵՍԻԼ 4-ՐԴ

ՆՐԱՆՔ ՅԵՎ ՅԵՐԿՈՒ ԿԻՆ ՀԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐ

ՄԵԿԻ՛: ՅԵԿՈՂՆ.—Վարպետ, իմ կուրսերս պատրաստ են.

ՀԱՄԲՈ.—(ձնշվելով) Վոչ, տիկին, ներեցեք.

1 **ՀԱՃԱԽ**—(Նորեկներին)։—Իմոնքն ել պատարաստ չեն.
են ել ետոր, մանկական հրապարակի բացումն է.
ՆՈՐԵԿՆԵՐ։—Հենց մենք ել հրավիրված ենք ենտեղ.
չտապում ենք, հասա ի՞նչպես կլինի:

1 **ՀԱՃ**։—Տեսնո՞ւմ եք ձեռքը վերավորված է. յերեւի դա-
նակով կարել է, և ասում է ինչ վոր դժբախտու-
թյուն է պատահել.

ՆՈՐԵԿՆԵՐ։—Եդ ել մեր բաղդից, ի՞նչ դժբախտու-
թյուն, մի դուցե մեկը մահացե՞լ է.

ՈՒՀԱՆ։—(Ճնշվելով) Յանի տիկիններ, ուզում եմ ա-
սել, բայց սանահերս պետք ա ամանչի. համա
պետք ա ասեմ, ուզում ա՛ թող նեղանա. վոր եդ
խրատ ըլնի իրան: Դժբախտությունն են ա՛, վոր
ես մարդը կնոջը դուրս ա արել, հիմի ինքն ել չաղ-
վել մնացել ա՛, դե տունն առանց ողլուշաղի ի՞նչ
կյնի, ձեռքն ել եղպես:

ԿԱՆԱՅՔ ՄԻԱՍ։—Այո՛, այո՛, կինն է տան կառավարի-
չը. բայց ինչո՞ւ, ի՞նչն եր պատճառը.

ՈՒՀԱՆ։—Ըսկի՛, անհամաձայնություն, կինն ասել ա
երեսուս կոնսուլտացիա պիտի տանեմ, (Համբո-
յին) սա ել հակառակել ա՛, տանից դուրս ա արել.

ԿԱՆԱՅՔ։—(Խղմախարվելով) Այ քեզ անխելք բան. ի՞նչ
պատճառով, ի՞նչու չի թողել կոնսուլտացիա տա-
նի, յերեւի անդամ չի՞.

ՈՒՀԱՆ։—Անդամությունը դեն կենա, խելքին փչել են
թե ենտեղ մեռնից հանդամ են, անաստված են
դարձնում.

ԿԱՆԱՅՔ։—(Միասին խիստ ծիծաղելով) Հա՛, հա՛, հա՛,
հա՛... (Հեգնելով Համբոյին) անաստված են
դարձնո՞ւմ. եդ ինչպե՞ս է, վոր քու աստվածդ
երեսուդ չլավացրեց.

ՀԱՄԲ։—Մեր մեղքի պատճառով չի լավացնի, իհարկէ:

ԿԱՆԱՅՔ ՄԻԱՍ։—(Ծիծաղ) Հա՛, հա՛, հա՛, մեղքի պատ-
ճառով...

1 **ՀԱՃ**։—Վարպետ, մի՞թե դուք այդչափ հետամնաց եք.
այսինքն դեռ նախապաշարված վիճակում, կոո-
պերատիվը, կոնսուլտացիան ի՞նչ կապ ունեն քու.
մեռնի ու աստծու հետ.

ՀԱՄԲՈ.—Հիմի յես տերտերին ու դեղի պաշտոնի հա-
րուսաններին չհավատամ, ձեզ հավատամ՞մ.

ԿԱՆԱՅՔ.—(Նորից միասին) Հա՛, հա՛, հա՛ տերտերին,
պաշտանիքին, այսինքն կուլակներին. հա՛, հա՛,
հա՛.) Համբոն ամոքաւար գլուխը կախում ե) :

II ՀԱՃԱՆ.—Լավ որի կհասնես, վոր տարվել ես տերտե-
րին ու կուլակներին.

ՈՒ ՀԱՆ.—Ախրը եզ եմ ասւմ ե՞... տեսնո՞ւմ ես, տունը
մի կողմից ա՛ քանդվում, իրա գործն եղպես ա
հետ ընկել, վոր ձեք կոշիկները պատրաստ չեն,
կինն ել մյուս կողմից ա հեռացել. ել տնաքան-
դությունը վո՞նց կլինի :

I ՀԱՃԱՆ.—Չէ՛, վարպետ (Համբոյից), այժմ նրանց
դարն անցել է. մենք ել աւաջ քեզ պես եյինք մը-
տածում և կուլակներին ու տերտերներին եյինք լը-
սում, քանի դնում, աղքատանում, թշվառանում
եյինք, այժմ մենք լսում ենք մեր Խորհրդային
իշխանության խորհուրդներին և մեր վիճակով,
մեր յերեխաներով, մեր տնտեսությամբ շատ յեր-
ջանիկ ենք.

III ՀԱՃԱՆ.—Կոողերացիան մեր կյանքի զարկերակն է.
մենք, իհարկէ, նրա շնորհիվ ազատվել ենք կու-
լակների ու սպեկուլյանտների ձեռքից :

II ՀԱՃԱՆ.—Իսկ մեր յերեխաները աճում, զարգանում
են կոնսուլտացիայի խնամքի տակ.

ՈՒ ՀԱՆ.—Դե ի՞նչ արած, մի վախտ յես ել Համբարձու-
մի պես եյի մտածում, ու դժբախտությունը մե-
զանից պակաս չեր. բայց հիմա շատ լավ ենք. իմ
յերեխես քիչ մնաց Փալչիները սպանեյին. տվի
կոնսուլտացին, առողջացրին. հիմա մանկապար-
տեղում ենպես ճվրլում, ինպես վոտանավորներ
ա ասում, վոր ել ի՞նչ ասեմ :

I ՀԱՃԱՆ.—Յերեւի ուստի շրջապատը վատ է յեղել.
պետք է շրջապատը փոխել, հասկացնող չի յեղել :

ՈՒ ՀԱՆ.—Դե հրես բոլորս դնամիչ արինք, թող հասկա-
նա իլի՞՞.

ՀԱՃԱՆՈՐԴՆԵՐ.—(Յերեքը միասին) Մենք ուշանում

ենք, հիմա հանդեսը կսկսվի, (դրսից լսվում է մոտեցող մուգիկայի ձայնը) : ԸՆՐ՝, դե՛, շտապեցեք. արդեն սկսվում ե. (Համբարձումին) խորհուրդ կտանք չլսել տերտերներին, թե չե գործը վատ կանցնի. բայց կոչիկներս շուտ պատրաստիր, (զնում են) :

ՈՒ ՀԱՆ. — Խելքի արի, բալամ, խելքի՛, կնոջդ բեր տուն, երեսեղ ել թող մնա կոնսուլտացեն. դու հո ցարի ժամանակումը չե՞ս ապրում, ես ինչ ժամանակ աս, մնաս բարին. յես ել եմ գնում ենտեղ. (Գրնում է) :

ՀԱՄԲՈ.— (Պատուգա: Տեղում շվարած, արձանացած կանգնել է, հետո սքափվելով) Հը՛մ, Համբո՛, ա՛յ, Համբո գլուխդ իստակ դդում ա՛, (մատով գլխին խփելով). բա յե՛ս վորտեղ եմ, ե՛ս կնանիքը՝ վորտեղ, ինչքա՛ն զարգացել են. Ուհանն ել, քավոր Ուհանն ել, նա ել զարգացել ա՛. (մուգիկը անցնում է լուսամուտի տակով. Համբոն սքափվում է և վազում դեպի լուսամուտը) : Պա՛հ, պա՛հ, ինչքա՛ն ժողովուրդ ա՛ գնում. ինչքա՛ն յերեսեք, կնանիք, յերիտասարդնե՛ր : (Հետ է դառնում մտածելով) Համբո՛, հիմի դու յես խելոքը, թե՞ ես ամբողջ ժողովուրդը : Սբանք, ես մուգիկով գնացող մախլուխն ա՛ խելոք, թե են պլանից տերտերը, են կեղտոտ դալլաքը, են քաֆթառ Լուսոն. իմ տունը քանդեցին, յես ախմախ եմ ելել, յես դդում եմ, կատարյալ դդում՛ամ, ափսո՛ս, ափսոս իմ Սոնիչկան : Նա ճիշտ եր, նա խելոք եր : Յես եմ հիմարը, պետք է կանչեմ, բերեմ, ներողութուն խնդրեմ : (վազում է դեպի լուսամուտը, հանկարծ տեսավ մեկին, կանչում է) . Ալմա՛ստ, Ալմա՛ստ քույրիկ, խնդրում եմ մի ներս արի :

ԴՐՍԻՑ.— Հը՛, յեղբայր Համբարձում, ի՞նչ կա՛ .

ՀԱՄԲՈ.— Արի՛, արի՛, քույր—ջան, արի բան եմ ասում :

ՀԱՄԱԱՐՁՈՒՄ ՑԵՎ ԴԱՅԱԿ

ԴԱՅԱԿ.—(Ներս Ե գալիս տոնական հազուատով) Բարե,
յեղբայր ջան.

ՀԱՄԲ.—(Մտնոնալով և ձեռքը սեղմելով) Հազար բա-
բի քույր-ջան: Ներքի՛ր ինձ, հազար ներողու-
թյուն. են որը յես ձեզ շատ վիրավորեցի, ներե-
ցեք ինձ, դուն ել, Ժենյան ել, բժշկուհին ել, Սոն-
յան ել, բոլորդ, բոլորդ, ներեցե՛ք:

ԴԱՅԱԿ.—(ապշած և մի կողմից ուրախացած) Հեղա-
շըջո՞ւմ, հեղափոխությո՞ւն, եդ ինչպես յեղափ-
ասա՛ յեղբայր ջան. վերջապես, խելքի՞ յեկա՛ր,
(շուրջը նայելով, ապա վարագույրից նայելով
ննջարանին): Ես ի՞նչ ա՛ քու հալը, ա՞յ, տեղն ա
քեզ. մի՞թե Սոնյան, են անմեղը վատ կնիկ ե՛ր.

ՀԱՄԲ.—Ձե՛, չե՛, Ալմաստ քույրիկ, չե՛, Սոնյան մե-
ղավոր չի. յես եմ, յես եմ ախմախը, կոպիտը,
դուռակը. յես, վոր լսեցի տերտերի, Ֆալսու,
դալլաքի, են հաստափոր կուլակներին և ահա
տունս քանդվում ա: Մնդրում եմ ինձ հաշտեցնես
Սոնյայիս հետ. ասա դրածդ տունը քանդվում ա՛,
թող գա, թող գա. ել թե վոր եսպես մի չըթմով
(մատերը շարժելով) խփեմ, ինձ քարկոծեցե՛ք,
դատի տվեք:

ԴԱՅԱԿ.—Բա վոր ասում եյի՞, ես երկորվա մեջ յերե-
խեն ենպես լավացել ա՛, վոր ինչ ասեմ, թունա-
վորել եյին, երկորից հետո պիտի մեռներ, իսկ
Սոնին արդեն ծառայություն են տվել, հենց կոն-
սուլտացումը, ամիսը 30 մանեթով:

ՀԱՄԲՈ.—(Ցնցվելով գարմանքից, հրմվանքից) Յե՛-
ռե՛սո՛ւն մանե՛թ... ա՞յ թե ինչ լավ ե, կեցցե
մեր Սորհրդային իշխանությունը, թող ծառայի,
յես ավելի ուրախ եմ: (Լուսամուտը ծեծում են,
Համբոն և Դայակը միասին մտնում են. ա-
պակու յետևից յերևում են Ժենյայի և Սոնյայի
գեմքերը. վերջինս գրկած ունի իր յերբխային):

ԴԱՅԱԿ.—(Բարձր) Սոնյա', Ժենյա', սիրելիներս, յեկե՛ք, յեկեք ներս... (Վերջինները վարանում են շարժվել: Դայակը ազմուկով դուրս է վագում, Համբոն ձեռքերը տրորելով, ամոքահար սեմյակում պտույտներ է անում.

ՏԵՍԻԼ 6 ՐԴ

ՆՐԱԼՔ ԲՈՒՈՐԸ ՄԻԱՍԻՆ.

ԴԱՅԱԿ.—(Յերեքը միասին ներս գալով) Հիմա տե՛ս, տե՛ս Ժորժիկիդ, Համբարձում, տես վոնց լավացել է.

ՀԱՄԲ.—(Մոտենալով բռնում է ժենյայի ձեռքը) Ների՛ր, ընկեր Ժենյա, ների՛ր, յես մեղավոր եմ, (ապա Սոնյային) դուն ե՛լ, Սոնյա ջան, ների՛ր, յես մեղավոր եմ քո և բոլորիդ առաջ, յես սխալվել եմ, յես չեմ հասկացել, խաբված եմ յեղել. այժմ ամեն բան ինձ համար պարզ է:

ԺԵՆՅԱ.—(Հանգստացնելով և ձեռքը նրա ուսին դրնելով) Այո՛, յես գիտեյի, վոր այդպե՛լ ել կլինի. բոլո՛րը, բոլո՛րը, վորոնք քեզ պես են մտածել ու դատել, վերջում քեզ պես ելի զղջացել են, այժմ յերեխադ ել առողջ է, կլինդ ել պաշտոնի: Մի՞թե Սոնյան վատ կին է, նա ամենալավ կինն է և լսելոք մտածող, նա յեթե չլիներ, քու յերեխադ հիմա մեռել եր.

ԴԱՅԱԿ.—Այո՛, այո՛, հարկավոր է Համբարձումին մի լավ ծեծել (կամաց խփում է յերկու ապտակ՝ մեկ աջ, մեկ ձախ յերեսին) Ա՞յ, ա՞յ, ել կծեծե՞ս Սոնիչկին: ԹԹԹԹ

ՀԱՄԲ.—(Ուրախ) Չե՛, չե՛, Ալմաստ ջան, ել եմ Համբոն մեռավ, հիմի նոր Համբարձում եմ յես, հետո կտեսնեք ինձ, (Սոնյային) տո՛ւր, տո՛ւր Ժորժիկիս մի տեսնե՞մ, (առնում է գիրկը, համբուրում), բալիկս, ի՞նչ փոփոխություն, բոլորովին առողջացել է. (հանձնում է մորը. մոտենալով ժենյային) Ժենյա՛, մի խնդիր ունեմ քեզ, աղաչում եմ.

ԺԵՆՅԱ.—Ասացե՛ք, ինչ վոր հնարավոր ե կարվի.

ՀԱՄԲ.—Խնդրում եմ ինձ կոտպերատիվի աշդամ գրեք.

ԺԵՆՅԱ.—Ա՞յդ եր խնդիրդ. ապահով յեղիր, վաղը կը-
գաս կոտպերատիվի գրասենյակը, յես կկարգա-
դրեմ: Դե՛, ուշացանք, գնանք, մենք այնտեղ
գործ ունենք.

ՍՈՆՅԱ.—Գնանք, (նայելով քնակարանի չորս կողմը)
Տունս քանդվել է, ես ի՞նչ ոյին ե յեկել.

ՀԱՄԲ.—Արի՛, արի՛ Սոնյա ջան. քանդված տունս շի-
նի, արի՛, յես քեզ միշտ ել սիրել եմ.

ԴԱՅԱԿ.—Ապա՞, ապա՞, մի համբուրվեցե՞ք, հաշտվե-
ցե՞ք, շո՛ւտ (յերկուսին քաշելով իրար մտ):

ՍՈՆՅԱ.—(Ամաշելով) Ե՛. Արժա՛ստ ջան, հանաքներդ մի
կողմ դիր. (հետ ե քաշվում).

ՀԱՄԲՈ.—(Մոտենալով և գրկում ե կնոջը) Ըհը՛,
ըհը՛, դե՛, (համբուրում ե) սրտովդ ելա՞մ. (ծի-
ծաղ):

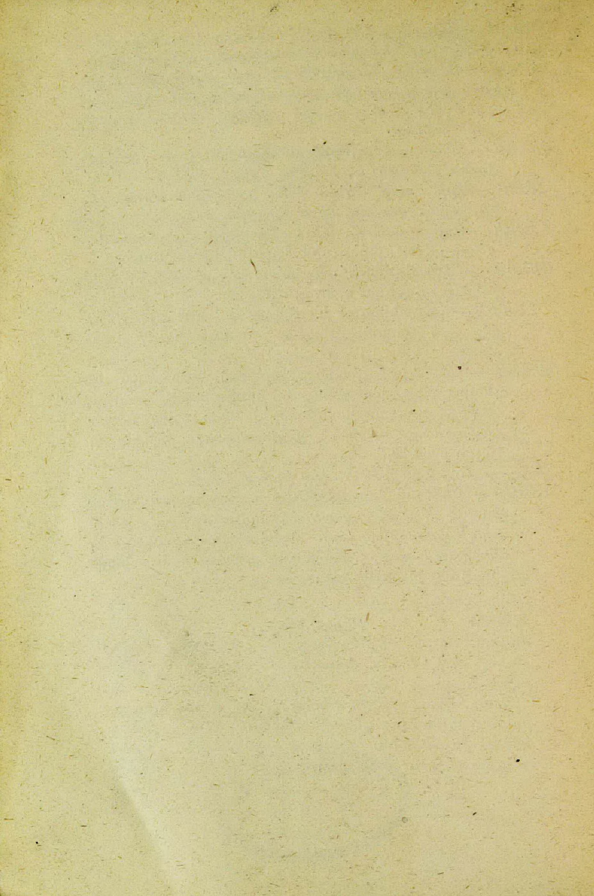
ԴԱՅԱԿ.—Դե՛, այժմ գնա՛նք, (յերեքով շարժվում են
դեպի դուռը. բայց դայակը նորից հետ ե գալիս,
Համբոն շվարած կանգնած ե) Բաս դու, ընկեր
Համբարձում, —ինչո՞ւ յես կանգնել, ինչո՞ւ չես
դալիս մեզ հետ.

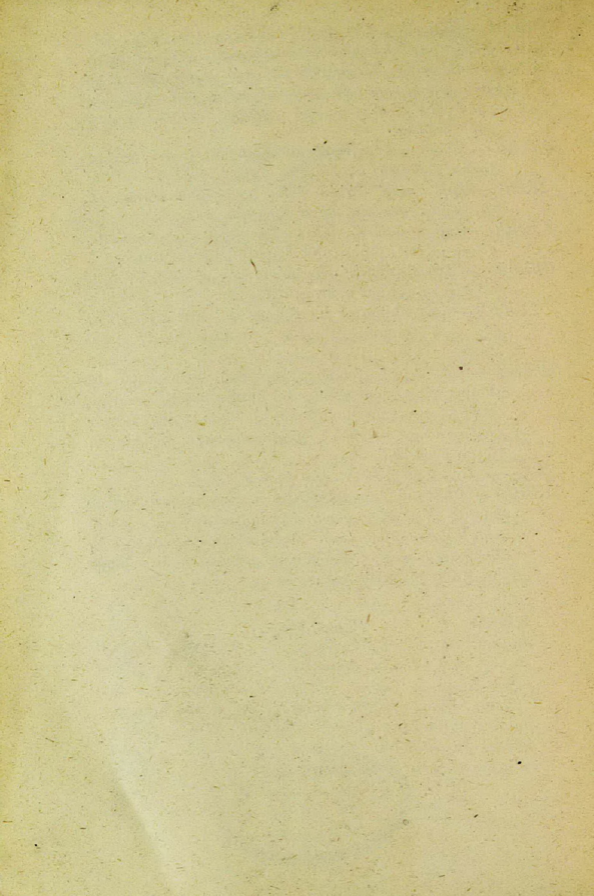
ՀԱՄԲ.—(Շվարած) Յե՞ս, յես ել գա՞մ:

ԴԱՅԱԿ.—(Բռնելով նրա ականջից և քաշ տալով դեպի
դուռը) Ա՞յ, եսպես ականջիցդ բռնած քաշ կտամ
դեպի կոնսուլտացիա մանկական հրապարակ,
գնա՛նք միասին: (Գնում են Համբարձումի ական-
ջից բռնած տանելով):

(վարագույր)

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

220039270

(204.)

A II
39270

ԳԻՆԸ 5 ԿՈՊ.